

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”  
Проректор з науково-методичної та  
навчальної роботи  
О.Б. Жильцов  
2015 року



**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ**

**ОСНОВИ МЕДІАПСИХОЛОГІЇ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань

0301 Соціально-політичні науки

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

8.03010201 «Психологія»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2015-2016 навчальний рік

Робоча навчальна програма дисципліни «Основи медіапсихології» для студентів спеціальності 8.03010201 «Психологія» очної (денної) форми навчання

Розробник: Цюман Тетяна Петрівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, кандидат педагогічних наук, доцент

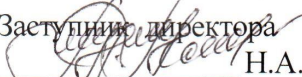
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від «25» серпня 2015 року № 2

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

  
\_\_\_\_\_ (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Інституту людини  
  
\_\_\_\_\_ Н.А. Клішевич

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”  
Проректор з науково-методичної та  
навчальної роботи  
О.Б. Жильцов  
“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2015 року

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ**

**ОСНОВИ МЕДІАПСИХОЛОГІЇ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань

**0301 Соціально-політичні науки**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

**8.03010201 «Психологія»**

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

\_\_\_\_\_ (назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

**Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2015-2016 навчальний рік

Робоча навчальна програма дисципліни «Основи медіапсихології» для студентів спеціальності 8.03010201 «Психологія» очної (денної) форми навчання

Розробник: Цюман Тетяна Петрівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології, кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від «25» серпня 2015 року № 2

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

\_\_\_\_\_ (О.П. Сергєєнкова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Інституту людини  
\_\_\_\_\_ Н.А. Клішевич

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дана програма розроблена для студентів Інституту людини спеціальності 8.03010201 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми очної (денної) форми навчання. Актуальність вивчення даної дисципліни пов'язана із зростанням ролі медіа в житті суспільства і окремої особистості. Медіасвіт істотно змінює культурний простір сучасної людини, робить його принципово полікультурним, оскільки різні медіаканали по різному відображають і репрезентують багатогранні сторони реального світу. Прискорення темпу соціального життя, необхідність прийняття негайних рішень в умовах зростаючого обсягу інформації, загальна віртуалізація соціального середовища ставлять людину перед необхідністю освоювати все більш різноманітні за своєю природою ціннісні системи, включатися в різні культурні практики.

Зміст медіаінформації знаходить відображення в свідомості людини, впливає на її поведінку, формує ставлення до дійсності. Вивчення психологічних факторів і механізмів регуляції соціальної поведінки людини в полікультурному середовищі набуває особливої актуальності.

Медіапсихологія - це нова галузь психологічної науки, предметом якої є особистість, що розглядається в контексті сучасної медіакультури. Предметна область медіапсихології включає опис основних компонентів медіакультури, виявлення психологічних закономірностей та поведінки людини в полікультурних медіапросторах, а також вивчення психологічних феноменів і механізмів сприйняття особистістю інформації, процесів формування і функціонування медіакомпетентності особистості.

У завдання медіапсихології входить вивчення поведінки особистості, зумовленої впливом засобів індивідуальної та масової комунікації, дослідження персональних і групових медіаефектів, аналіз впливу медіасередовища на розвиток суб'єкта, становлення особистості та психологічне самопочуття людини.

**Мета навчальної дисципліни** - ознайомити студентів з новою галуззю психологічної науки - медіапсихологією, що вивчає процеси медіавиробництва, медіаспоживання, формування медіакомпетентності і медіазахисності особистості.

### ***Завдання навчальної дисципліни:***

- сформувані у студентів наукові уявлення про медіапсихологію, її предметну область, принципи та напрямки дослідження;
- створити у студентів цілісне уявлення про системи масмедіа, їх роль, функції в сучасному світі;
- проаналізувати соціально-психологічні проблеми медіакультури як нової соціальної реальності людини;
- узагальнити досягнення сучасних досліджень в області медіапсихології;
- ознайомити студентів з основними методами і методиками дослідження ефектів масмедіа;
- сформувані аналітичний підхід до дослідження особистості в контексті медіакультури; виробити навички емпіричного дослідження;
- розкрити психологічні основи медіавиробництва і медіаспоживання;

- проаналізувати завдання медіаосвіти в рамках формування медіакомпетентності особистості.

У результаті вивчення дисципліни студент буде:

- **знати** основоположні проблеми в області медіапсихології, аспекти функціонування медіакультури в сучасному суспільстві;
- **вміти** самостійно аналізувати різні теоретичні підходи та концепції в області медіапсихології, застосовувати психологічні знання на практиці організації психологічних медіа досліджень.

Внаслідок опанування змісту нормативної навчальної дисципліни «Основи медіапсихології» у студентів сформується такі навчальні компетентності:

- здатність до аналізу та синтезу психологічних аспектів взаємодії медіаконтенту та особистості,
- спроможність ефективно планувати та організовувати просвітницьку діяльність, задля попередження маніпулятивних впливів різних ЗМК;
- уміння знаходити та аналізувати інформаційні джерела щодо механізмів психологічного впливу на особистість,
- навички толерантного ставлення до різних джерел медіа інформації,
- здатність до системного навчання з метою підвищення власної інформаційно-психологічної безпеки та медіакомпетентності.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 10 год. – лекції, 18 год. – семінарські заняття, 8 год. – практичні заняття, 6 год. – модульний контроль, 66 год. – самостійна робота. Форма підсумкового контролю – залік.

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ  
«ОСНОВИ МЕДІАПСИХОЛОГІЇ»**

**I. Опис навчальної програми дисципліни**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, /рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма навчання	заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність 8.03010201 «Психологія»		
Змістових модулів – 3		6	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 0		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		11	
Тижневих годин для очної (денної) форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		10 год.	
		Практичні, семінарські	
		26 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		66 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:			
	залік		

## II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ

	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
<b>Змістовий модуль I.</b>									
<b>Медіапсихологія – нова галузь психологічної науки</b>									
1.	Медіапсихологія як галузь психологічної науки	2	2	2					
2.	Методи медіапсихології.	2	2			2			
3.	Масмедіа як психологічний феномен.	2	2	2					
4.	Історія становлення і розвитку масмедіа.	2	2			2			
5.	Психологічні основи функціонування медіа	2	2	2					
6.	Медіапродукція як предмет медіапсихології.	2	2			2			
8.	Психологічний аналіз ефектів впливу масмедіа на особистість	4	4		2	2			
9.	Модульний контроль	4	2				2	2	
10.	Самостійна робота	20					20		
<b>Разом</b>		<b>40</b>	<b>18</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>8</b>	<b>2</b>	<b>20</b>	<b>2</b>
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II</b>									
<b>Психологічні основи медіакультури особистості</b>									
11.	Медіаосвіта як проблема медіапсихології	2	2	2					
12.	Масмедіа і культура особистості	2	2			2			
13.	Медіа та особливості розвитку особистості	4	4		2	2			
14.	Особливості медіаосвіти особистості	2	2			2		2	
15.	Модульний контроль	4	2				2	2	
16.	Самостійна робота	20					20		
<b>Разом</b>		<b>34</b>	<b>12</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>20</b>	<b>2</b>



<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III</b>									
<b>Психологія розвитку медіакомпетентності особистості</b>									
17.	Медіаімунітет і медіакомпетентність як умови ефективної поведінки та інформаційної безпеки особистості в сучасному медіапросторі	2	2	2					
18.	Медіакомпетентність особистості	2	2			2			
19.	Інформаційно-психологічна безпека особистості	6	6		4	2			
20.	Модульний контроль	4	2				2		2
21.	Самостійна робота	20						20	
<b>Разом</b>		<b>34</b>	<b>12</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>18</b>	<b>2</b>	<b>20</b>	<b>2</b>
<b>Разом за навчальним планом</b>		<b>108</b>	<b>42</b>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>18</b>		<b>66</b>	<b>6</b>

## III. ПРОГРАМА

### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

#### Медіапсихологія – нова галузь психологічної науки

##### **Лекція 1. Медіапсихологія як галузь психологічної науки (2 год.)**

Предмет, завдання, категорії і принципи медіапсихології. Базові поняття. Завдання та напрями медіапсихологічних досліджень. Взаємозв'язок медіапсихології з іншими науками (соціальна психологія, соціологія, педагогіка, медіаосвіта, журналістика, культурологія, кроскультурна психологія, психологія масових комунікацій та ін.) Зарубіжні та вітчизняні представники медіапсихології та їх внесок у розвиток даної галузі. Розвиток і становлення зарубіжних і вітчизняних досліджень в галузі медіакомунікацій. Сучасний стан медіапсихологічних досліджень.

**Основні поняття теми:** медіапсихологія, медіаосвіта, медіакультура, медіакомунікація, масмедіа.

##### **Семінар 1. Методи медіапсихології. (2 год.)**

##### **Лекція 2. Масмедіа як психологічний феномен (2 год.)**

Теорії та моделі масових комунікацій. Основні характеристики масових комунікацій. Соціально-психологічні функції медіа в сучасному суспільстві. Медіа як агент соціалізації. Теорії соціалізації та ефекти впливу ЗМІ. Роль медіа в соціальному конструюванні реальності. Формування стереотипів і соціальних уявлень в процесі масових комунікацій.

**Основні поняття теми:** теорії масової комунікації, функції медіа, теорії соціалізації, стереотипи, соціальні уявлення, ефекти впливу.

##### **Семінар 2. Історія становлення і розвитку масмедіа. (2 год.)**

##### **Лекція 3. Психологічні основи функціонування медіа (2 год.)**

Теорії взаємодії засобів масових комунікацій та аудиторії (теорії обмеженого, необмеженого впливу, теорія соціальної відповідальності ЗМІ, постмодерністська теорія «гіперіндивідуалістична аудиторії»). Вивчення ефектів впливу масмедіа на особистість як основне завдання медіапсихології. Види телевізійної продукції (новинні, аналітичні, розважальні, просвітницькі програми). Медіапланування як процес визначення цілей і стратегій ефективного використання ЗМІ. Психологічні методи впливу масмедіа на аудиторію (зараження, навіювання, переконання, научіння, рекламні маніпулятивні техніки і стратегії, громадська думка, епатажність, міфологізація, віртуалізація, сенсаційність).

**Основні поняття теми:** теорія обмеженого та необмеженого впливу, теорія соціальної відповідальності ЗМІ, постмодерністська теорія «гіперіндивідуалістична аудиторії», телевізійна продукція, зараження, навіювання, переконання, научіння, рекламні маніпулятивні техніки і стратегії, громадська думка, епатажність, міфологізація, віртуалізація, сенсаційність.

##### **Семінар 3. Медіапродукція як предмет медіапсихології. (2 год.)**

##### **Семінар 4. Психологічний аналіз ефектів впливу масмедіа на особистість (2 год.)**

**Практичне заняття 1.** Відпрацювання навичок аналізу ефектів впливу масмедіа на особистість (2 год.)

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II**

### **Психологічні основи медіакультури особистості**

**Лекція 4. Медіаосвіта як проблема медіапсихології. (2 год.)**

Зарубіжні і вітчизняні концепції медіаосвіти («ін'єкційна», захисна теорія; ідеологічна теорія; культурологічна теорія; семіотична теорія; теорія розвитку критичного мислення; практична теорія; естетична теорія; соціокультурна теорія та ін.). Медіаосвіта і проблема інформаційно-психологічної безпеки особистості. ЗМІ і проблема «інформаційного імунітету» (Е. Проніна). Поняття «інформаційного менталітету». Дослідження ЗМІ як медіа освітньої системи. Напрями медіаосвіти. Медіаосвітні проекти як фактор подолання соціокультурних, психологічних бар'єрів в комунікативній сфері. Роль медіаосвітніх стратегій і технологій в оптимізації взаємодії ЗМІ та молодіжної аудиторії. Застосування медіаосвітніх технологій на практиці (аналіз наявних робіт в цій області). Перспективні лінії і проблеми сучасної медіаосвіти.

**Основні поняття:** медіаосвіта, інформаційно-психологічна безпека особистості, інформаційний менталітет, медіа освітні технології

**Семінар 5.** Масмедіа і культура. Фактор культури в медіапсихологічних дослідженнях. (2 год.)

**Семінар 6. Медіа та особливості розвитку особистості (2 год.)**

**Семінар 7.** Особливості медіаосвіти особистості (2 год.)

**Практичне заняття 2.** Відпрацювання навичок аналізу медіапродукції для різних вікових категорій (2 год.).

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III**

### **Психологія розвитку медіа компетентності особистості**

**Лекція 5. Медіаімунітет і медіакомпетентність як умови ефективної поведінки та інформаційної безпеки особистості в сучасному медіапросторі. (2 год.)**

Компетентність та психологічна культура особистості. Медіакомпетентність як результат медіаосвіти і властивість особистості. Медіакомунікативна компетентність, медіаграмотність, медіаосвіта, медіазахищеність: співвідношення понять. Структура і критерії медіакомпетентності. Види грамотності і освіченості по відношенню до ЗМІ. Поняття «медіаімунітет». Медіакомпетентність як форма і компонент формування культурно-психологічної компетентності особистості. Роль культурно-психологічної компетентності в процесі здійснення медіакомунікативної взаємодії. Аналіз програм формування медіакомпетентності.

**Основні поняття теми:**

**Семінар 8.** Медіакомпетентність особистості (2 год.)

**Семінар 9.** Інформаційно-психологічна безпека особистості (2 год.)

**Практичне заняття 3-4.** Розробка моделей інформаційно-психологічної безпеки особистості (2 год.).

#### IV. Навчально-методична карта дисципліни “Основи медіапсихології” спеціальності “Психологія”

Разом: 108 год.: лекції – 10 год., семінарські заняття – 18 год., практичні заняття – 8 год., самостійна робота – 66 год., модульний контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Медіапсихологія – нова галузь психологічної науки			Психологічні основи медіакультури особистості			Психологія розвитку медіакомпетентності особистості		
Кількість балів за модуль	83			70			58		
Теми лекцій	Медіапсихологія як галузь психологічної науки <b>1 бал</b>	Масмедіа як психологічний феномен <b>1 бал</b>	Психологічні основи функціонування медіа <b>1 бал</b>	Медіаосвіта як проблема медіапсихології <b>1 бал</b>			Медіаімунітет і медіакомпетентність як умови ефективної поведінки та інформаційної безпеки особистості в сучасному медіапросторі <b>1 бал</b>		
Теми семінарських занять	Методи медіапсихології <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Історія становлення і розвитку масмедіа <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Медіапродукція як предмет медіапсихології <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Психологічний аналіз ефектів впливу масмедіа на особистість <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Масмедіа і культура особистості. <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Медіа та особливості розвитку особистості <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Особливості медіаосвіти особистості <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Медіакомпетентність особистості <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>	Інформаційно-психологічна безпека особистості <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на семінарському занятті – <b>10 балів</b>
Практичні заняття	Відпрацювання навичок аналізу ефектів впливу масмедіа на особистість <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на практичному занятті – <b>10 балів</b>			Відпрацювання навичок аналізу медіапродукції для різних вікових категорій. <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на практичному занятті – <b>10 балів</b>			Розробка моделей інформаційно-психологічної безпеки особистості. <i>Відвідування - 1 бал</i> Робота на практичному занятті – <b>10 балів</b>		
Види поточного контролю	Модульний контроль 25 балів			Модульний контроль 25 балів			Модульний контроль 25 балів		
Підсумковий контроль	<b>ЗАЛІК (загальна кількість балів 243, коефіцієнт – 2,4)</b>								

## **V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

### **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I Медіапсихологія – нова галузь психологічної науки**

#### **Семінар 1. Методи медіапсихології. (2 год.)**

##### ***Питання для обговорення***

1. Підходи до дослідження масмедіа (загальнопсихологічний, соціально-психологічний, соціологічний).
2. Медіаметрія. Рейтинг. Опитування. Інтерв'ю. Бесіда. Тести. Контент-аналіз. Щоденникові записи. Групові дискусії. TV-метрія. Дискурс-аналіз. Метод фокус-груп. Мета-аналіз.
3. Соціально-психологічні дослідження ефективності масмедіа (задоволеність аудиторії; зміна ставлення до певних подій, явищ; зміни в поведінці глядачів, слухачів у просторі певних подій).

##### **Рекомендована література**

1. Ануфриев А.Ф., Барабанщикова Т.А., Рыжкова А.Н. Психологические методики изучения личности: Практикум / Под. ред. проф. А. Ф. Ануфриева. М.: Ось-89, 2008.
2. Богомолова Н. Н. Социальная психология массовой коммуникации. М.: Аспект Пресс, 2008.
3. Шарков Ф. И. Массовые коммуникации и медиапланирование. М.: Альфа-Пресс, 2008.
4. Кузнецова Ю. М., Чудова Н. В. Психология жителей Интернета. М.: Издательство «ЛКИ», 2008.
5. Проблемы медиапсихологии / Сост. Е. Е. Пронина. М., 2002.

#### **Семінар 2. Історія становлення і розвитку масмедіа. (2 год.)**

##### ***Питання для обговорення***

1. Сучасні види медіа як сукупність самостійних видів діяльності (фотожурналістика, журналістика, радіо, преса, телебачення, книговидавництво, інтернет, фотографія, кінобізнес).
2. Теорії соціалізації та ефекти впливу ЗМІ.
3. Медіа як агент соціалізації. Моделі медіанститутів та їх роль у соціалізації особистості.

##### **Рекомендована література**

1. Березин В. М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. М.: Изд-во «РИП-Холдинг», 2004.
2. Лассуэлл Г. Структура и функции коммуникации в обществе // Массовая коммуникация и общество. М., 2004. С. 233–242.
3. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.

4. Романовский И. И. Масс-медиа. Словарь терминов и понятий. М.: Изд-во Союза журналистов России, 2004.
5. Шарков Ф. И. Массовые коммуникации и медиапланирование. М.: Альфа-Пресс, 2008.

### **Семінар 3. Медіапродукція як предмет медіапсихології. (2 год.)**

#### ***Питання для обговорення***

1. Масмедіа як інструмент маніпуляції і засіб медіатерапії.
2. Психологічна типологія медіатекстів (інформаційно-фактографічні, оціночні, раціонально-переконуючі, реалістичні, ділові, гедоністичні).
3. Соціально-психологічні аспекти нових інформаційних технологій (прямий ефір, режим «он-лайн» періодичних видань тощо).

#### **Рекомендована література**

1. Винтерхофф-Шпурк П. Медіапсихологія. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. університет, 2007.
2. Лазарсфельд П., Мертон Р. Массовая коммуникация, массовые вкусы и организованное социальное действие // Массовая коммуникация и общество. М., 2004. С. 243–256.
3. Проблемы медиапсихологии / Сост. Е. Е. Пронина. М., 2002.
4. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.

### **Семінар 4. Психологічний аналіз ефектів впливу масмедіа на особистість (2 год.)**

#### ***Питання для обговорення***

1. Ефекти впливу масмедіа на особистість (ефекти дезіндивідуалізації особистості, залежність від масмедіа, конформізм та ін.).
2. Теорії впливу ЗМІ на аудиторію.

**Практичне заняття 1.** Відпрацювання навичок аналізу ефектів впливу масмедіа на особистість (2 год.).

#### **Рекомендована література**

1. Винтерхофф-Шпурк П. Медіапсихологія. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. університет, 2007.
2. Жижина М. В. Структурно-функциональный анализ продвижения музыкального проекта на рынок // Российский психологический журнал. Т. 4. № 4. М., 2007. С. 63-77.
3. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II**

### **Психологічні основи медіакультури особистості**

#### **Семінар 5. Масмедіа і культура особистості. (2 год.)**

#### ***Питання для обговорення***

1. Мультимедіа як феномен культури, засіб комунікацій і культурного обміну.
2. ЗМІ та культура: ефекти взаємодії (вплив культури на масмедіа і вплив масмедіа на культуру).
3. Культурна самоідентифікація особистості в сучасному медіа просторі.

#### **Рекомендована література**

1. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. университет, 2007.
2. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну. М.: Академический Проект, 2006.
3. Кочетков В. В. Психология межкультурных различий. М., ПЭРСЭ, 2002.
4. Луман Н. Реальность масс-медиа. М.: Логос, 2005.
5. Марков Б. В. Человек в эпоху масс-медиа // Информационное общество. М.: АСТ, 2004. С. 454–463.
6. Мацумото Д. Психология и культура. СПб., 2002.
7. Проблемы медиапсихологии / Сост. Е. Е. Пронина. М., 2002.
8. Триандис Гарри С. Культура и социальное поведение. М.: Форум, 2007.

#### **Семінар 6. Медіа та особливості розвитку особистості (2 год.)**

##### ***Питання для обговорення***

1. Вивчення впливу телебачення та Інтернету на дитячу та молодіжну аудиторію. Вплив масмедіа на когнітивний та емоційний розвиток молоді.
2. Вплив телебачення на дозвілєві практики молоді (реаліті-шоу, ток-шоу, епатажні гумористичні програми для молоді (місія, функції)).
3. Кіно: його вплив та роль в житті молоді.
4. Психологічні особливості Інтернет культури. Психологічний зміст поняття «віртуальна реальність». Типи комп'ютерної комунікації в Інтернеті. Психологічні характеристики Інтернет-комунікації, Net-мислення. Особливості образу «Я» мешканців Інтернету.

**Практичне заняття 2.** Відпрацювання навичок аналізу медіапродукції для різних вікових категорій.

#### **Рекомендована література**

1. Войскунский А. Е. Феномен зависимости от Интернета // Гуманитарные исследования в Интернете. М., 2000.
2. Кузнецова Ю. М., Чудова Н. В. Психология жителей Интернета. М.: Издательство «ЛКИ», 2008.
3. Лемиш Д. Жертвы экрана. Влияние телевидения на развитие детей. М.: Поколение, 2007.
4. Медиа / Под ред. А. Бриггза, П. Кобли. М.: Юнити-Дана, 2005.
5. Савицкая Е. «Глобальный подросток»: результат и предпосылка культурной глобализации // Дети и культура. М., 2007. С.11–36.
6. Шапкин С. А. Компьютерная игра: новая область психологических исследований // Психологический журнал. 1999. № 1. С. 86–102.
7. Шариков А. В., Чудинова В. Детское телевидение. Взгляд социолога // Дети и культура. М., 2007.

## **Семінар 7. Особливості медіаосвіти особистості (2 год.)**

### ***Питання для обговорення***

1. Зарубіжні та вітчизняні концепції медіаосвіти (ін'єкційна, захисна теорія, ідеологічна теорія, культурологічна теорія, семіотична теорія, теорія розвитку критичного мислення та ін..)
2. Медіаосвіта та проблема інформаційно-психологічної безпеки особистості. ЗМІ та проблема інформаційного імунітету (Е.Е. Проніна).
3. Поняття інформаційного менталітету.

### **Рекомендована література**

1. Вартанова Е. Л., Засурский Я. Н. Медиаобразование как средство формирования информационной безопасности молодежи // Информационная и психологическая безопасность в СМИ. М., 2002. Т.1.
2. Грачев Г. В. Личность и общество: информационно-психологическая безопасность и психологическая защита. М.: ПЭРСЭ, 2003.
3. Гура В. В. Медиакомпетентность как цель педагогического проектирования электронных образовательных ресурсов // Медиаобразование. 2005. № 1. С. 77–80.
4. Дзялошинский И. М. Медиаобразование: педагогическая технология или школа гражданских коммуникаций? // Медиаобразование: от теории – к практике: сб. матер. Всерос. науч.-практ. конф. 4-5 декабря 2008 / Сост. И. В. Жилавская. Томск: НОУ ВПО ТИИТ, 2008. С. 84-103.
5. Столбникова Е. А. Медиаграмотность современных педагогов как профессиональная компетентность // Медиаобразование. 2006. № 2. С. 40–51.

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III**

### **Психологія розвитку медіа компетентності особистості**

## **Семінар 8. Медіакомпетентність особистості (2 год.)**

### ***Питання для обговорення***

1. Медіакомунікативна компетентність, медіаграмотність, медіаосвіченість, медіазахищеність.г
2. Види грамотності та освіченості по відношенню до ЗМІ.
3. Структура й критерії медіакомпетентності.

### **Рекомендована література**

1. Вебер В. Портфолио медиаграмотности // Информатика и образование. 2002. № 1.
2. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. университет, 2007.
3. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация / Пер. с англ. М., 2002.
4. Федоров А. В. Медиакомпетентность личности: от терминологии к показателям // Телекоммуникации и информатизация образования. 2007. № 3. С. 26–54.



## **Семінар 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості (2 год.)**

### ***Питання для обговорення***

1. Поняття інформаційно-психологічної безпеки особистості.
2. Поняття медіаіміунітет.
3. Особливості формування інформаційно-психологічної безпеки особистості.

**Практичне заняття 3-4.** Розробка моделей інформаційно-психологічної безпеки особистості.

### **Рекомендована література**

1. Вебер В. Портфолио медиаграмотности // Информатика и образование. 2002. № 1.
2. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. уиверситет, 2007.
3. Жижина М. В. Культурно-психологическая компетентность: к определению понятия // Альманах современной науки и образования. Тамбов, 2008. С.67-71.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. М., 2000.
5. Лазарсфельд П., Мертон Р. Массовая коммуникация, массовые вкусы и организованное социальное действие // Массовая коммуникация и общество. М., 2004. С. 243–256.
6. Луман Н. Реальность масс-медиа. М.: Логос, 2005.
7. Марков Б. В. Человек в эпоху масс-медиа // Информационное общество. М.: АСТ, 2004. С. 454–463.
8. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация / Пер. с англ. М., 2002.
9. Федоров А. В. Медиакомпетентность личности: от терминологии к показателям // Телекоммуникации и информатизация образования. 2007. № 3. С. 26–54.
10. Юдина Е. Н. Медиапространство как культурная и социальная система. М.: Прометей, 2005.

## VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Провідними завданням для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни є:

- теоретичне опрацювання отриманої інформації з певної теми;
- практичне застосування отриманих знань у підготовці до семінарських та практичних занять;
- постійне ведення термінологічного словника (кожний понятійно опрацьований модуль – 5 балів).

## VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи медіапсихології» оцінюються за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (рейтингові показники успішності подані у Таблиці 7.1).

Таблиця 7.1

### Рейтингові показники успішності у ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
<b>A</b>	<b>90-100</b> балів	<b>Відмінно</b> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
<b>B</b>	<b>82-89</b> балів	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
<b>C</b>	<b>75-81</b> балів	<b>Добре</b> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
<b>D</b>	<b>69-74</b> балів	<b>Задовільно</b> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
<b>E</b>	60-68 балів	<b>Достатньо</b> – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
<b>FX</b>	<b>35-59</b> балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
<b>F</b>	<b>1-34</b> балів	<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	5
2	Семінарські заняття	99
	Практичні заняття	44
3	Самостійна робота	20
4	Модульні контрольні роботи	75
5	Загальна максимальна кількість поточних балів	<b>243</b>
6	Коефіцієнт	<b>2,4</b>
	Підсумковий рейтинговий бал	<b>100</b>

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни “Основи медіапсихології” застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда..
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Студенти мають право на зарахування заліку по результатам підсумкового контролю.

## VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

### *I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*

#### 1) За джерелом інформації:

- словесні: лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота магістрів: з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

*II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:* навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

## **IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ**

Викладання навчальної дисципліни «Основи медіапсихології» відбувається на основі таких складових методичного забезпечення:

- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- Інтернет-джерела, що відображають зміст науки;
- засоби підсумкового контролю.

## Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна література

1. Винтерхофф-Шпурк П. Медиапсихология. Основные принципы. Харьков: Изд-во гуманит. университет, 2007.
2. Жижина М. В. Медиакультура: культурно-психологические аспекты. М.: Вузовская книга, 2009.
3. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну. М.: Академический Проект, 2006.
4. Мельник Г. С. Mass-media: психологические процессы и эффекты. СПб.: Вагриус, 1996.
5. Медиа / Под ред. А. Бриггза, П. Кобли. М.: Юнити-Дана, 2005.
6. Проблемы медиапсихологии / Сост. Е. Е. Пронина. М., 2002.
7. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.

### Додаткова література

1. Березин В. М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. М.: Изд-во «РИП-Холдинг», 2004.
2. Богомолова Н. Н. Социальная психология массовой коммуникации. М.: Аспект Пресс, 2008.
3. Болотова А. К., Жуков Ю. М., Петровская Л. А. Социальные коммуникации. М.: Гардарики, 2008.
4. Вартанова Е. Л., Засурский Я. Н. Медиаобразование как средство формирования информационной безопасности молодежи // Информационная и психологическая безопасность в СМИ. М., 2002. Т.1.
5. Грачев Г. В. Личность и общество: информационно-психологическая безопасность и психологическая защита. М.: ПЭРСЭ, 2003.
6. Лемиш Д. Жертвы экрана. Влияние телевидения на развитие детей. М.: Поколение, 2007.
7. Луман Н. Медиакоммуникации. М.: Логос, 2005.
8. Луман Н. Реальность масс-медиа. М.: Логос, 2005.
9. Панарин И. Н. Технология информационной войны. М.: «КСП+», 2003.
10. Silverblatt, A. Media Literacy. Westport, Connecticut-London: Praeger, 2001.
11. Worsnop C. M. Media Literacy Through Critical Thinking. NW Center for Excellence in Media Literacy, 2004. pp. 57–59.
12. <http://www.unesco.ru/rus/pages/bythemes/stasya29062005124316.php>
13. <http://www.ifap.ru>
14. <http://www.mediaeducation.boom.ru>

## **Робоча навчальна програма дисципліни**

# **Основи медіапсихології**

за вимогами європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації навчального процесу для студентів очної (денної) форми навчання спеціальності «Психологія»

Укладач – Цюман Тетяна Петрівна, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології КУ імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент

---

Основи медіапсихології. Робоча навчальна програма дисципліни / Укладач Т.П.Цюман. К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 20 с.